

Van Cattendijke

door
B. de Keijzer

Inleiding

In mijn kwartierstaat komt voor Maria van Heenvliet, echtgenote van Boudijn Willemsz. Hun nageslacht gaat zich naar zijn bezit, een hoeve of woning, genaamd ‘Drenckwaert’, gelegen bij het dorp Westenrijk (Zuidland), noemen.

Maria van Heenvliet is overleden op 2 april 1456 en ligt begraven in de kerk van Geervliet. Op haar grafzerk is een wapen aangebracht dat een klimmende leeuw (Van Heenvliet) vertoont waarover een versmalde schuinbalk.¹ Zij is een dochter van Sweder van Heenvliet uit diens tweede huwelijk met Elisabeth van Cattendijke. De versmalde schuinbalk duidt er op dat zij illegitiem is. Over haar en de illegitimiteit is het een en ander gepubliceerd.²

Toch bleef bij mij jarenlang de vraag hangen wat precies de achtergrond daarvan is geweest en wie haar voorouders waren. Dit betekende een diepgaand onderzoek met het doel daarop een bevredigend antwoord te kunnen vinden.

De persoonsnamen zijn waar mogelijk genormaliseerd.

Emmen, 2025 (afgesloten 8 juli).³

Het ambacht Kattendijke

Na de stormvloed van 1134 werd een groot deel van Zuid-Beveland door dijken tegen verdere overstromingen beschermd, maar het gebied ten zuiden en ten westen van Kattendijke bleef onbedijkt. Tussen 1180 en 1200 zijn de monniken van de cisterciënzerabdij van Ter Doest aldaar met het bedijken begonnen door de aanleg van de Monnikendijk. Hiermee werd de oostelijke uitloper van de grote stroomgeul de Wijtvliet afgedamd. Door het opwerpen van een zeewering, die liep van Kattendijke naar ‘s-Heer Roelofsdorp, werd land gewonnen, genaamd de Kloetinge polder, en waarmee de rest van de genoemde stroomgeul werd afgesloten.⁴

De cisterciënzers stichtten in het ingedijkte gebied een uithof, oorspronkelijk Monsterhoek, later Monnikenhof geheten, genoemd in 1214. Door schenkingen breidde zij haar bezit uit. Zo kreeg de abdij in 1220 van Gillis van Cattendijke aldaar tienden, in 1224 van Sint Pieter te Utrecht 4 gemet in erfpacht, van Floris- en Wolfert van Cattendijke in 1268 de visserij, terwijl deze in 1277 en 1279 haar de tienden bij ‘Monsterhoek’ verkochten met de toezegging dat mocht dit land overvloeien zij deze tienden door andere van gelijke waarde zouden vervangen.⁵ Op 29 maart 1283 kochten zij van Gerard van de Maelstede de visserij van de ‘Cortewiffliet’.⁶

¹ C. Hoek, Grafzerken in de kerk te Geervliet, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 36 (1981), blz. 345.

² G. Ros-de Korte, De geschiedenis van het geslacht Van Heenvliet, in: *De Nederlandsche Leeuw* jrg. 89 (1972).

³ Deze versie is afgesloten op 13-8-2026 nadat enige nieuwe gegevens waren gevonden. Eventuele aanvullingen en verbeteringen op deze publicatie s.v.p. richten aan de webmaster van HoGenDa: webmasters@onsvoorgeslacht.nl

⁴ De voormalige Wijtvliet bij Kattendijke is nog goed herkenbaar als een drassige strook land.

⁵ M. van Empel en H. Pieters, *Zeeland door de eeuwen heen* (Middelburg, ...), afl. 4, blz. 107-108.

⁶ OHZ IV no. 2103, d.d. 29-3-1283.

Aan de uithof was een kapel verbonden. De Monnikenhof is in 1629 voor afbraak verkocht. Een vrij uitgestrekt en hooggelegen terrein bij de buurtschap Monnikendijk, ten zuiden van het dorp Kattendijke, geeft nog duidelijk de plaats aan waar de voormalige uithof heeft gestaan. Kattendijke wordt als parochie voor het eerst genoemd in 1251. Als dochter van Kloetinge behoorde ze aan het kapittel van Sint Pieter te Utrecht. In de kerk was een vicarie gesticht ter ere van Sint Salvator. De tienden in Zeeland eertijds in het bezit van Sint Pieter te Utrecht kwamen in 1310 aan graaf Willem III. Op 9 maart 1316 werd een regeling bevestigd omtrent de vererving en verheffing van de tienden.⁷

Illegitimiteit

De versmalde schuinbalk in het wapen van Maria van Heenvliet zou in overeenstemming met de algemene regels van de heraldiek duiden op illegitimiteit ofwel bastaardij.

Aleid van Borsele, weduwe van Jan van Heenvliet, geassisteerd met haar man heer Jan III, heer van Cruiningen, heeft na het overlijden (tussen 1383 en 1387) van Jan van Cattendijke diens ambacht en ambachtsgevolgen, die aan de grafelijkheid waren vervallen bij ontstentenis van een zoon, in 1387 gekocht om haar zoon Jan van Heenvliet er mee te laten belenen. Indien hij zonder wettige erfgenamen zou komen te overlijden dan zal het leen komen op zijn oudere broer Sweder van Heenvliet.

In haar publicatie is door Ros-De Korte de familieverwantschap tussen Aleid van Borsele en Jan van Cattendijke in het leven geroepen omdat zij de tekst van de akte uit 1387 verkeerd heeft begrepen. Zij schrijft: ‘Elisabeth was waarschijnlijk familie van heer Zweder. In 1387 was namelijk sprake van een ambacht dat heer Zweder’s moeder Aleijt *geërfd* had van Elisabeth’s vader Jan van Cattendijk’.⁸ In de akte wordt beslist niet gesproken over beërving, maar omdat destijds niets bekend was over het voorgeslacht van Jan van Cattendijke was haar interpretatie aannemelijk.

Sweder van Heenvliet is omstreeks 1395 getrouwd met Elisabeth van Cattendijke, dochter van de genoemde Jan van Cattendijke. Het was haar tweede huwelijk. Eerder was zij omstreeks 1375 getrouwd met Wouter van Bruelis, die in 1394 is overleden.

Nooit is de vraag gesteld waarom Wouter van Bruelis het ambacht Cattendijke c.a. zelf niet heeft gekocht. Zijn vrouw was immers dochter van Jan van Cattendijke, en kon denkelijk toch meer rechten daarop doen laten gelden. Ik denk – al valt het moeilijk te bewijzen – dat Aleid betere connecties had en over de benodigde middelen beschikte. Kortom, de akte uit 1387 biedt niet het bewijs, die door Ros-De Korte is aangevoerd, en bovendien heeft het genealogisch onderzoek opgeleverd dat er geen aantoonbare familieverwantschap bestaat tussen Aleid van Borsele en Jan van Cattendijke.

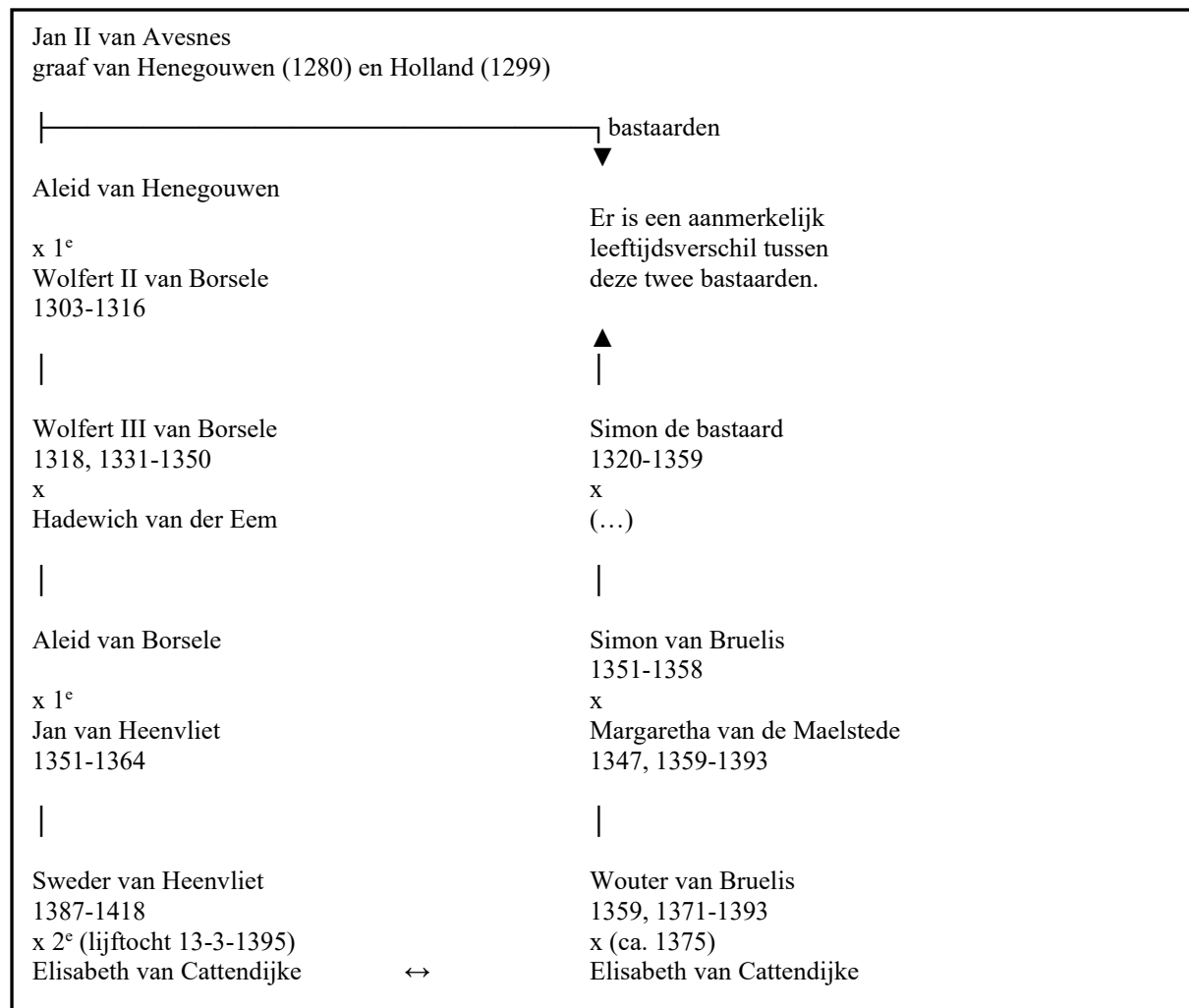
Het wapen dat heer Sweder van Heenvliet in 1396 voerde is in rood een klimmende aanziende leeuw van zilver.⁹ De schuinbalk in het wapen van zijn dochter Maria van Heenvliet duidt dus inderdaad op bastaardij. De kerkelijke restricties op huwelijken binnen de familiekring gingen vrij ver. Het verkrijgen van een huwelijksdispensatie liet lang op zich wachten aangezien het in Rome bekrachtigd moest worden. Het wachten op de huwelijksdispensatie voorkwam niet dat uit een reeds gesloten huwelijk kinderen werden geboren. Bleef de huwelijksdispensatie

⁷ M. van Empel en H. Pieters, *Zeeland door de eeuwen heen* (Middelburg, z.j.), afl. 12, blz. 369-370.

⁸ Ros-De Korte, Van Heenvliet, kolom 274.

⁹ H. den Hertog en B. de Keijzer, Een handschrift uit de 16^e eeuw (De wapenserie Kuinre 1396 en Gorinchem 1402), in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 65 (2010), blz. 13, 18.

achterwege dan werden de kinderen als bastaarden beschouwd. Een dergelijk situatie lijkt zich bij heer Sweder van Heenvliet en Elisabeth van Cattendijke te hebben voorgedaan. Op 13 februari 1395 gaf heer Sweder een lijftocht van 60 pond Hollands aan Elisabeth ingevolge hun *huwelijks voorwaarden*. De prangende vraag is waarom formeel een huwelijk is gesloten terwijl er achteraf kennelijk toch een huwelijksdispensatie nodig was.¹⁰ Naar mijn mening was er geen sprake van bloedverwantschap maar van een zogenaamde geestelijke verwantschap.¹¹ Ook dat viel onder de kerkelijke restricties. In dit geval gaat het om de bloedverwantschap tussen Aleid van Borsele en Wouter van Bruelis. Zij waren in de 6^e graad verwant (geneagram 1). Ten gevolge daarvan bestond tussen haar zoon en de weduwe van Wouter van Bruelis een geestelijke verwantschap.

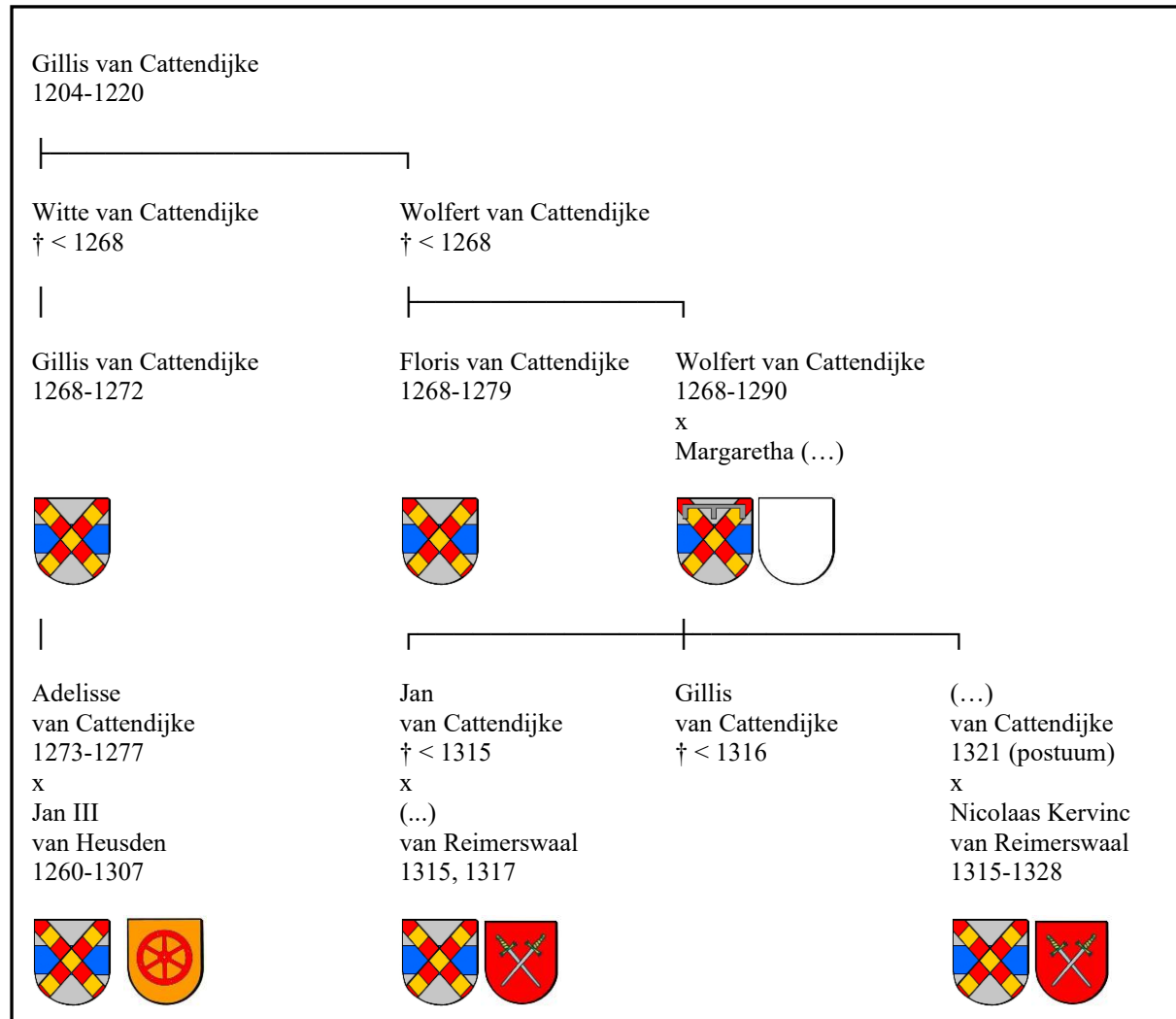
Geneagram 1. Verwantschapsrelatie.

¹⁰ C. Hoek, Repertorium op de grafelijke lenen in Maasland, 1258-1648, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 25 (1970), blz. 119-120 (leen 58A); vgl. Ros-De Korte, Van Heenvliet, kolom 274.

¹¹ Een soortgelijk situatie deed zich tussen Gerard van Velsen en zijn vrouw Hildegonda, verm. dochter van Willem van Brederode en Hildegonda van Voorne, zie: B. de Keijzer, *Van Noordwijk (Boekhorst, Velsen)* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

Heraldiek

Hieronder volgt een overzicht van de oudste generaties het geslacht Van Cattendijke voorzien van de heraldische wapens (geneagram 2).

Geneagram 2. Wapenschouw en opbouw van de oudste generaties.

Het wapen van het geslacht Van Cattendijke vertoont in zilver een blauwe dwarsbalk, waarover een Sint Andrieskruis geblokt van 8 rode en 5 gouden stukken, afwisselend rood en goud.¹² De wapens van de aangehuwde partijen zijn:

1. Duvenee: in hermelijn een rood schildhoofd.¹³
2. Heusden: in goud een rood wiel.¹⁴

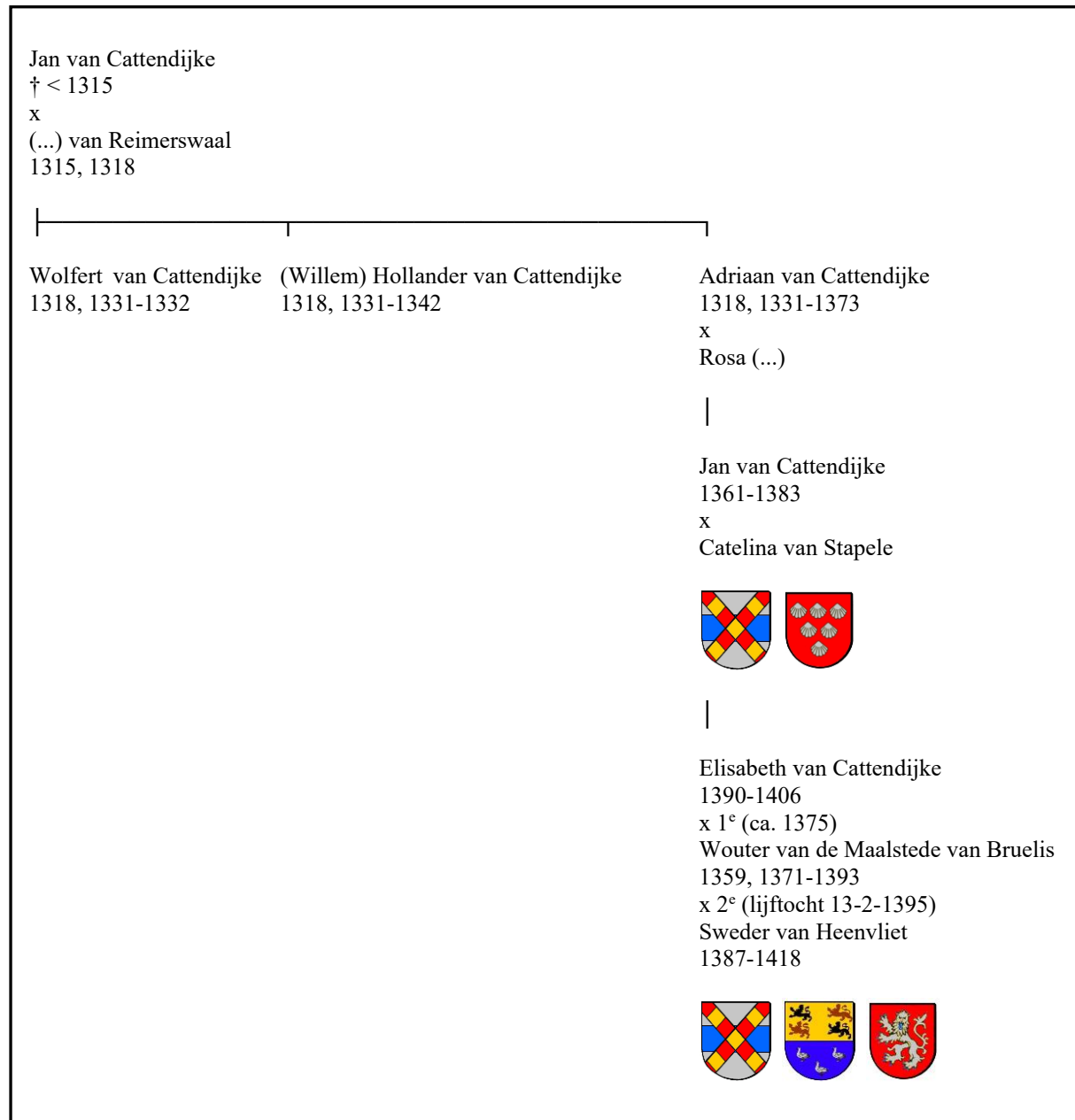
¹² Gelijk aan het tegenwoordige gemeentewapen.

¹³ Rietstap, Wapens, blz. 323.

¹⁴ Rietstap, Wapens, blz. 345.

3. Reimerswaal: in rood twee gekruiste zwaarden met het gouden gevest naar boven van zilver.¹⁵
4. Stapele: in rood 6 zilveren schelpen (3:2:1).¹⁶

De jongere generaties van het geslacht Van Cattendijke kunnen als volgt in beeld worden gebracht (geneagram 3).

Geneagram 3. Wapenschouw jongste generaties.

¹⁵ Rietstap, Wapens, blz. 382.

¹⁶ Rietstap, Wapens, blz. 398.

Genealogie

I. Dirk Everdeisz., ambachtsheer in Kattendijke, eind 12^e eeuw.

Op 29 november 1189 neemt paus Clemens III de abt en de monniken van Ter Doest in zijn bescherming en bevestigt hen in hun kloostergoed, hun rechten en vrijheden, hun kloosterstede met afhankelijkheden, en in hun bezittingen in Zuid-Beveland, Westvoorne, Schouwen; en het gehele land van Krabbendijke met alle rechten en heerschappijen die een leek daarin kan verkrijgen.¹⁷ Mogelijk in aansluiting hierop komen in een ongedateerde oorkonde de abdij Ter Does en 'Theodericum, filium Euerdei' overeen welke verplichtingen de genoemde abdij op zich neemt om vrijgesteld te worden van alle lasten op haar bijna 200 gemet land in het gebied van de genoemde Dirk.¹⁸ De abdij belooft hem de koren- en lammertienden te zullen betalen en de zeedijk naar rato van haar grondbezit te onderhouden. Verder verlenen zij Dirk Everdeisz., zijn leenmannen en ambachtsvrienden, vrije doorgang door hun land. Zij zullen geen land in zijn ambacht kopen zonder zijn instemming. Aan de andere kant zijn vrij zijn van lasten, zowel van gijzelaarsgeld als andere. De oorkonde betreft dus een nadere regeling van de positie van de abdij ten opzichte van de ambachtsheer.¹⁹

Kind:

1. *Gillis van Cattendijke*, volgt II.

II. Gillis van Cattendijke, 'vir nobilis' (1220), vermeld 1204-1220.

Hugo van Voorne verklaart op 20 februari 1204 dat Wouter van Kruiningen zijn rechten op en zijn bezit te 'Morlodenisse' heeft verkocht aan de abdij Ter Doest. Onder de getuigen: 'Egidius filius Theoderici'.²⁰ In april 1214 stelt Wouter van Kruiningen de monniken ter Doest deels door verkoop deels door schenking in het bezit van 146 gemet moergrond met de tienden en het ambacht, en maakt hun uithoven binnen zijn gebied vrij van enkele lasten. Van hun kant hebben de monniken toegezegd hem als een medebroeder en ook zijn vrouw Bela bij hen te zullen begraven. Onder de getuigen: 'Egidius de Cattendic'.²¹ De abten van St. Andries en Eekhout bij Brugge verklaren op 6 maart 1220 dat 'vir nobilis Egidius de Cattendijc' de tiend van het land, dat de abdij Ter Doest in zijn ambacht bezit, aan de abdij heeft geschonken, hoewel hij deze tiend eerder aan zijn dochters had overgedragen.²²

Kinderen (volgorde onzeker):

1. *Witte van Cattendijke*, volgt III-a
2. *Wolfert van Cattendijke*, genaamd van Alfen, volgt III-b.

III-a. *Witte van Cattendijke*, ambachtsheer in Kattendijke, overl. voor 16 augustus 1268.

Kind:

1. *Gillis van Cattendijke*, volgt IV-a.

¹⁷ OHZ I no. 221, d.d. 29-11-1189.

¹⁸ OHZ I no. 249, d.d. ca. eind 12^e eeuw.

¹⁹ Dekker, Zuid-Beveland, blz. 182-185.

²⁰ OHZ I no. 258, d.d. 20-2-1203.

²¹ OHZ I no. 344, d.d. april 1214.

²² OHZ I no. 399, d.d. 6-3-1220.

IV-a. *Gillis van Cattendijke*, ambachtsheer in Kattendijke, vermeld 1268-1272, overl. tussen 22 augustus 1272 en 22 oktober 1273.

Tussen 16 en 22 augustus 1268 schenken ‘Florentius et Wlfardus, frater meus, filii domini Wlfardi dicti de Alfen militis, dominium officii de Cattendijc,’ de visserij binnen het gebied behorende tot de uithof van de abdij Ter Doest te Monsterhoek aan de abdij, op advies en met instemming van hun neef ‘Egidii, filii domini Witten de Cattendijc’.²³ Op 22 augustus 1272 doet vrouwe Geertruida, weduwe van heer Willem van Evergem, afstand van haar aanspraken op de nalatenschap van wijlen heer Willem ten behoeve van haar zoon Jan tegen een jaarlijkse vergoeding van 20 pond Vlaams, met de bepaling dat wat zij van haar ouders zal aankomen door haar en Jan gedeeld zullen worden; Gillis van Cattendijke, voogd van vrouwe Geertruida, bezweert de overeenkomst. Bezegeld door Philips van Axel, ridder, Gillis van Cattendijke, en Jan van Evergem.²⁴

Kind:

1. *Adelise van Cattendijke*, vermeld 1273-1277, tr. (tussen 22 oktober 1273 en 18 maart 1277) *Jan III, heer van Heusden*, ridder (1295), vermeld 1260-1307, zn. van Jan II, heer van Heusden en Margaretha van Grimsbergen. Hij tr. 2^e (voor 1304) Ermgard van Cranendonck, dr. van Willem I van Cranendonck en Catharina (van Kessel).

Graaf Floris V beleent op 22 oktober 1273 Adelisse, dochter van heer Gillis van Cattendijke, met de ambachten en goederen die deze van hem leen had gehouden.²⁵

Floris- en Wolfert van Cattendijke, gebroeders, verkopen op 18 maart 1277 aan de abt en het convent van Ter Doest de pacht van de tienden van Monsterhoek met inbegrip van het gedeelte eertijds in bezit van Jan van Heusden en zijn vrouw. Bezegeld door Jan van Heusden, en Adelise, zijn vrouw hiervoor genoemd, evenals heer Hugo- en heer Wouter van Kruiningen, ridders.²⁶ Op dezelfde dag bevestigen Gijsbert, deken, en het kapittel van Sint Pieter te Utrecht de koop door de abt en het convent van Ter Doest van de tienden van Monsterhoek van Floris- en Wolfert van Cattendijke, en Jan van Heusden, en Adelise, zijn vrouw, dochter van Gillis van Cattendijke, en geven de tiend aan de abt en het convent in eeuwigdurende pacht op dezelfde voorwaarden waarop de kopers hem hadden gehouden, te weten door 9 s. 4 d. nieuwe Vlaams, te betalen jaarlijks op 1 augustus.²⁷ Op 21 maart 1277 hecht graaf Floris V zijn toestemming aan de koop door de abt en het convent van Ter Doest van de tienden van Monsterhoek van Floris- en Wolfert van Cattendijke, broers, Jan van Heusden en Adelisa, zijn vrouw, dochter van Gillis van Cattendijke.²⁸

III-b. *Wolfert van Cattendijke, genaamd van Alfen*, ridder (postuum), overl. voor 16 augustus 1268.

²³ OHZ III no. 1477, d.d. 16/22-8-1268.

²⁴ OHZ III no. 1607, d.d. 22-8-1272.

²⁵ OHZ III no. 1652, d.d. 22-10-1273.

²⁶ OHZ III no. 1769, d.d. 18-3-1277.

²⁷ OHZ III no. 1770, d.d. 18-3-1277.

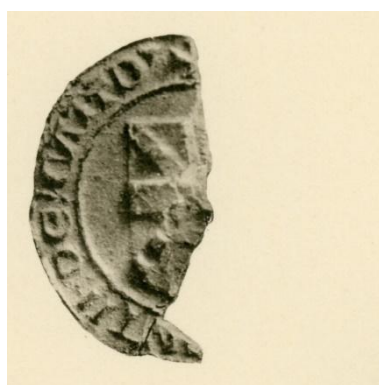
²⁸ OHZ III no. 1772, d.d. 21-3-1277.

Kinderen:

1. *Floris van Cattendijke*, ambachtsheer in Kattendijke, vermeld 1268-1279, overl. voor 18 april 1282.

Tussen 16 en 22 augustus 1268 schenken ‘Florentius et Wlfardus, frater meus, filii domini Wlfardi dicti de Alfen militis, dominium officii de Cattendijc,’ de visserij binnen het gebied behorende tot de uithof van de abdij Ter Doest te Monsterhoek aan de abdij, op advies en met instemming van hun neef ‘Egidii, filii domini Witten de Cattendijc’.²⁹

Floris- en Wolfert van Cattendijke, gebroeders, verkopen op 18 maart 1277 aan de abt en het convent van Ter Doest de pacht van de tienden van Monsterhoek met inbegrip van het gedeelte eertijds in bezit van Jan van Heusden en zijn vrouw. Bezegeld door Jan van Heusden, en Adelise, zijn vrouw hiervoor genoemd, evenals heer Hugo- en heer Wouter van Kruiningen, ridders.³⁰ Op dezelfde dag bevestigen Gijsbert, deken, en het kapittel van Sint Pieter te Utrecht de koop door de abt en het convent van Ter Doest van de tienden van Monsterhoek van Floris- en Wolfert van Cattendijke, en Jan van Heusden, en Adelise, zijn vrouw, dochter van Gillis van Cattendijke, en geven de tiend aan de abt en het convent in eeuwigdurende pacht op dezelfde voorwaarden waarop de kopers hem hadden gehouden, te weten door 9 s. 4 d. nieuwe Vlaams, te betalen jaarlijks op 1 augustus.³¹ Op 21 maart 1277 hecht graaf Floris V zijn toestemming aan de koop door de abt en het convent van Ter Doest van de tienden van Monsterhoek van Floris- en Wolfert van Cattendijke, broers, Jan van Heusden en Adelisa, zijn vrouw, dochter van Gillis van Cattendijke.³²

Afb. 1. Het zegel van Floris van Cattendijke (1279).³³
(*Corpus Sigillorum Neerlandicorum*)

²⁹ OHZ III no. 1477, d.d. 16/22-8-1268.

³⁰ OHZ III no. 1769, d.d. 18-3-1277.

³¹ OHZ III no. 1770, d.d. 18-3-1277.

³² OHZ III no. 1772, d.d. 21-3-1277.

³³ Beschrijving: 1. omschrift: +[S'FLORE]NTII:DE:CATTD'

2. kenmerken: rond, ca. - mm, oranje- of rood was, zwaar beschadigd.

3. zegelbeeld: een halfrond schild.

4. wapen: een dwarsbalk, waarover heen een geblokt St. Andrieskruis.

In januari 1279 verkopen Floris- en Wolfert, broers, ambachtsheren in Kattendijke, voor 12 pond sterling aan de abt en het convent van Ter Doest 30 gemet tienden bij de uithof Monsterhoek. Mocht dit land overvloeien dan zullen zij deze tienden vervangen door andere tienden van gelijke waarde en onderwerpen zich voor wat betreft hun geschil met de abt en het convent over de lammertiende van Monsterhoek aan het oordeel van de abt.³⁴ Aan de oorkonde hangen hun zegels.³⁵ Floris van Cattendijke (afb. 1) en die van Wolfert van Cattendijke is gelijk aan zijn zegel van 1282 (afb. 2).

2. *Wolfert van Cattendijke*, volgt IV-b.

IV-b. *Wolfert van Cattendijke*, ambachtsheer in Kattendijke, ridder (1289), vermeld 1268-1290, overl. na 2 juni 1290, tr. *Margaretha* (...), vermeld 1289.

Willem, abt van Ter Doest, verklaart op 18 april 1282, uitspraak doende in het geschil tussen Wolfert, ambachtsheer in Kattendijke, met de abdij Ter Doest over de lammertiende van de uithof Monsterhoek, dat Wolfert daarop geen aanspraken kan doen gelden.³⁶ Bezegeld door o.a. Wolfert van Cattendijke (afb. 2).³⁷

Afb. 2. Het zegel van Wolfert van Cattendijke (1282).³⁸
(*Corpus Sigillorum Neerlandicorum*)

Op 6 september 1289 verkopen heer Wolfert van Cattendijke, ridder, en zijn echtgenote vrouwe Margaretha, ten overstaan van Witte van Valkenisse, ridder, Nicolaas van Stapele, Jan, zoon van Pieter van Schoudee, en meer andere mannen van de graaf van Holland, ongeveer 7¼ gemet land gelegen in de parochie Waarde, aan de abt en het convent van Ter Doest.³⁹ Bezegeld door o.a. Wolfert van Cattendijke (afb. 3).⁴⁰

³⁴ OHZ IV no. 1851, d.d. januari 1279.

³⁵ CSN no. 988.

³⁶ OHZ IV no. 2016, d.d. 18-4-1282.

³⁷ CSN no. 989.

³⁸ Beschrijving: 1. omschrift: +S'[-]CATTENDIKE
2. kenmerken: ovaal, ca. - mm, groene was, beschadigd.
3. zegelbeeld: een halfroond schild.
4. wapen: een dwarsbalk, waarover heen een geblokt St. Andrieskruis.

³⁹ OHZ IV no. 2416, d.d. 8-9-1289.

⁴⁰ CSN no. 990.

Afb. 3. Het zegel van Wolfert van Cattendijke (1289).⁴¹
(*Corpus Sigillorum Neerlandicorum*)

In maart 1290 stellen 31 Zeeuwse edelen uit Zeeland bewesten Schelde, w.o. Wolfert van Cattendijke, ridder, optredende mede voor de edelen uit Zeeland beoosten Schelde, hun grieven tegen graaf Floris V in handen van Gwijde, graaf van Vlaanderen.⁴² Op dezelfde dag zegt Gwijde, graaf van Vlaanderen, de 31 Zeeuwse edelen, w.o. Wolfert van Cattendijke, ridder, toe zonder hen geen overeenkomst met graaf V te zullen sluiten.⁴³ Op 2 juni 1290 verklaren 29 Zeeuwse edelen, w.o. Wolfert van Cattendijk, ridder, zich te zullen schikken naar de uitspraak van Gwijde, graaf van Vlaanderen, Jan I, hertog van Brabant, en Robert, graaf van Nevers, oudste zoon van de graaf van Vlaanderen, in hun geschillen met graaf Floris V.⁴⁴

Uit dit huwelijk:

1. *Jan van Cattendijke*, volgt V.
2. *Gillis van Cattendijke*, overl. voor 10 juni 1316.

Pieter van Leyden, rentmeester van Zeeland, beleent op 10 juni 1316 Wouter Crucelijn, groot-kelderbewaarder, ten behoeve van de abt en het convent Ten Doest opnieuw met de tiende van Monsterhoek en met de tiende van Gillis van Cattendijke, die bij verzuim van de jaarlijkse pacht aan de grafelijkheid waren vervallen.⁴⁵

3. (...) *van Cattendijke*, vermeld 1321 (postuum), tr. *Nicolaas Kervinc van Reimerswaal*,⁴⁶ ridder (1315), ambachtsheer in Reimerswaal (1318), dijkgraaf beoosten Yerseke (1319), vermeld 1315-1328, overl. voor 1331, zn. van Willem Hollander van Reimerswaal en (verm.) (...) *van Duvenee*. Hij tr. 2^e (lijftocht 17 december 1319) *Margaretha* (...), overl. na 17 december 1319.

⁴¹ Beschrijving: 1. omschrift: [+S.WUL]PHARDI:DE:CATT[ENDIKE]
2. kenmerken: rond, ca. - mm, groene was, zwaar beschadigd.
3. zegelbeeld: een halfronde schild.
4. wapen: een dwarsbalk, waarover heen een geblokt St. Andrieskruis.

⁴² OHZ IV no. 2451, d.d. maart 1290.

⁴³ OHZ IV no. 2452, d.d. maart 1290.

⁴⁴ OHZ IV no. 2482, d.d. 2-6-1290.

⁴⁵ Fruin, Leenregisters regist no. 5, d.d. 10-6-1316.

⁴⁶ B. de Keijzer, *Van Reimerswaal* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

V. *Jan van Cattendijke*, ridder (postuum), ambachtsheer in Kattendijke en Duvenee, overl. tussen 1312 en 12 augustus 1315, tr. (...) *van Reimerswaal*, vrouwe van Kattendijke, vermeld 1315, 1317, dr. van Willem Hollander van Reimerswaal en (verm.) (...) van Duvenee.

In het leenregister van Jan III, hertog van Brabant, aangelegd eind 1312, komt een vermelding voor van een zoon van heer Jan van Cattendijke. Volgens een voetnoot zou het gaan om een Hendrik.⁴⁷ De voornaam Hendrik komt – voor zover de bronnen reiken – zowel bij de familie Van Cattendijke als bij Van Reimerswaal niet voor. Ook is in 1317 nog sprake van minderjarige kinderen van Jan van Cattendijke. Er is dus gerede twijfel of de vermelding in het register juist is, maar misschien mag wel daaruit afgeleid worden dat Jan van Cattendijke in 1312 nog in leven was. Op 12 augustus 1315 legt graaf Willem III een verklaring af over een verdrag tussen de abt Ter Does en de vrouwe van Cattendijke.⁴⁸

Graaf Willem III doet op 1 juni 1316 uitspraak in het geschil tussen Wolfert, Hollander en Adriaan, heer Jans kinderen van Cattendijke, samen met de kinderen van Claes Kervinc van Reimerswaal, ter eenre en de monniken van Krabbendijke van haar godshuiswege van Ter Does, ter andere zijde, over een hof in het land van Monsterhoek, gelegen in het Cattendijke, dat aan hun toebehoort. De monniken zullen het hof c.a. vrijelijk van schot, heervaat en bedde gebruiken.⁴⁹

In 1317 worden de achterstallige gelden in verband met de ‘heervaat’ naar Heusden geïnd, w.o. ‘in Cattendike, sheren Jans kinder van Cattendike solvit 14 sc. 7 d. gr., facit – 17 pond 10 sc.’,⁵⁰ evenals achterstallige renten op 17 augustus ten name van ‘Mijn vrouwe van Cattendike de manburnio filiorum suaorum, 200 pond, solvit 100 pond’.⁵¹ In 1318 wordt de pacht in Kattendijke verantwoord ten name van de erfgenamen van de Heer van Kattendijke van niet opgeëiste tienden ten bedrage van 24 sc. 8 d. Tevens blijkt dat graaf Willem III ‘oppervoogd’ is over de kinderen.⁵² In een (verloren) rekening over het jaar 1323 wordt nog gesproken over de kinderen van ‘Cattendike’.⁵³

Uit dit huwelijk:

1. *Wolfert van Cattendijke*, ambachtsheer in Kattendijke (1331, 1332), in Duvenee (1331),⁵⁴ pacht tienden in Kattendijke (1318),⁵⁵ ridder (1331), vermeld 1318, 1331-1332, overl. tussen 1332 en 1333.
2. *(Willem) Hollander van Cattendijke*, ambachtsheer in Kattendijke (1331, 1332, 1340, 1342, bedde 1342), in Duvenee (1331, 1342, bedde 1342),⁵⁶ pacht tienden in Kattendijke (1318, 1333, 1342, 1343),⁵⁷ vermeld 1318, 1331-1342, overl. voor 28 maart 1355.

⁴⁷ L. Galesloot, *Le livre des Feudataires de Jean III, duc de Brabant* (Brussel, 1865), blz. 212-213: ‘Nicholaus, filius Empe de Creken, conductum supra Scaldam apud Woensdrecht, valentem viii libras turonenses annuatim (...), filius domini Johannis de Kattendyc relevavit’.

⁴⁸ Muller, *Regesta Hannonensia*, blz. 60, d.d. 12-8-1315.

⁴⁹ Van Visvliet, *Archief Zeeland-3*, blz. 61-62, d.d. 1-6-1316.

⁵⁰ Hamaker, *Rekeningen IV*, blz. 37.

⁵¹ Hamaker, *Rekeningen IV*, blz. 53.

⁵² Hamaker, *Rekeningen IV*, blz. 83.

⁵³ Jacop van Grijpskerke, *‘t Graafschap van Zeeland* (Middelburg, 1882), blz. 323.

⁵⁴ Zie bijlage Ia en Ib.

⁵⁵ Zie bijlage Ic.

⁵⁶ Zie bijlage Ia en Ib.

⁵⁷ Zie bijlage Ic.

3. *Adriaan van Cattendijke*, volgt VI.

VI. *Adriaan van Cattendijke*, knaap (1360), ambachtsheer in Kattendijke (1331, 1332, 1340, 1342, bede 1342), in Duvenee (1331, 1342, bede 1342),⁵⁸ pacht tienden in Kattendijke (1318, 1333, 1342, 1343),⁵⁹ pacht tienden in Stavenisse (1371-1373),⁶⁰ vermeld 1318, 1331-1373, overl. 1374, tr. *Rosa* (...), vermeld 1360.

In het ‘Casselboek’ (1312-1352), leenboek van de hertog van Brabant, komt de volgende inschrijving voor: ‘Nycholaus, filius Empe de Creken, condustum supra ‘Scalde apud Woensdracht, valentem viii lb. turinenses annuatim, (...)aen (doorgehaald en in de kantlijn verbeterd in ‘Adrianis’) haren Jhans sone van Kattendijc’.⁶¹

Vanaf 4 juni 1340 werd Thun-l’Évêque, een vesting ten Noorden van Kamerijk, door Philips VI, koning van Frankrijk belegerd. De geallieerde legers van Henegouwen, Vlaanderen, Brabant enz. deden een groot opgezette maar vergeefse poging om het te bevrijden.⁶² Aan deze aanval nam ‘Adriaen van Cattendijc’ deel in dienst van de graaf van Holland en Henegouwen. In 1342 kreeg hij voor zijn deelname 20 £ uitgekeerd.⁶³

In het ‘Stootboek’(1350-1374), leenboek van de hertog van Brabant, komen de volgende inschrijvingen voor:

[1] ‘Adriaen heren Jhans sone van Kattendijc, een gheleide te Zantvliet te Oestendrecht dat hi cochte thegen Claise Hughen Kempen sone, valet omtrent xxx lb. groete syaers’.⁶⁴

[2] ‘Adriaen van Kattendijc ·i· lb. groete syaers op de scelde bi sloet eters dat Claus Kimpen soens was, belard ·iiii· haringhe syaers in des hertoghen gheleide op de sceld te Zantvliet van elken scip haringe ·iii· haringhe ende derre haringhe soude sijn van elken scepe wijns na de ghelande’.⁶⁵

Op 28 maart 1355 verkrijgt ‘Adriano, filio quondam Johannes de Cattendijc, militis, filius filie Johannes Alardi de Duvenee’ de tienden ‘in Broke, in Huusvliet, in Duvenee ende in Kircke’ in pacht als opvolger van ‘Wilhelmie den Hollander’, zijn broer. Onder aan de akte is vermeld, dat Johannes, zijn zoon, de pacht heeft verzocht.⁶⁶

Opmerking

⁵⁸ Zie bijlage Ia en Ib.

⁵⁹ Zie bijlage Ic.

⁶⁰ HUA, Kapittel Oudmunster (toegang 223) inv.nr. 833-2 t/m 833-5, d.d. 1371 t/m 1374: ‘Adriaen de Cattendijc’ pacht 8 gemet 21 roeden tienden, gelegen Stavenisse. In 1374 is de inschrijving doorgehaald en boven de regel ‘obit’ geschreven. Achteraan de inschrijving staat ‘Johannes filius seum reqf us’ (Johannes, zijn zoon, verzocht ons).

⁶¹ BHIC, Leenhof Brabant (toegang 1107) inv.nr. 542, fol. 24v [scan 50].

⁶² Pieter Gorissen, De Karweien der Brabantsche Kloosterhoeven in de XIVe eeuw, in: *Bulletin de la Commission Royale d’histoire. Académie royale de Belgique. Tome 110* (1945), blz. 14.

⁶³ Smit, Rekeningen VII, blz. 390.

⁶⁴ BHIC, Leenhof Brabant (toegang 1107) inv.nr. 2, fol. 22v [scan 60].

⁶⁵ BHIC, Leenhof Brabant (toegang 1107) inv.nr. 2, fol. 24v [scan 64].

⁶⁶ HUA, Kapittel Oudmunster inv.nr. 826-1, blz. 43 [scan 46], d.d. 28-3-1355 (Anno domino m^o ccc^o quinquagesimoquinto sabbato dominicus invocavit).

Na een uitgebreid onderzoek van de families Van Duvenee en Van Reimerswaal is de conclusie getrokken dat Adriaan van Cattendijke geen kleinzoon kan zijn van Jan Allardsz. van Duvenee, maar wel van Willem Hollander van Reimerswaal.⁶⁷ Hoe deze conclusie tot stand is gekomen, wordt uitgelegd in de genealogie van de familie Van Duvenee.⁶⁸

Adriaan van Cattendijke, knaap, vestigt op 1 oktober 1360 op de tienden, gelegen 'in Broke, in Huusvliet, in Duvenee ende in Kircke', het vruchtgebruik voor Rosa, zijn wettige vrouw.⁶⁹

Op 4 mei 1363 pacht 'Adriano de Cattendijke' (later daarboven geschreven: 'objit') tienden, gelegen 'int Middellant de Stavenisse'. Onder aan de akte toegevoegd, dat Johannes, zijn zoon, de pacht heeft verzocht.⁷⁰

Kind:

1. *Jan van Cattendijke*, volgt VII.

VII. *Jan van Cattendijke*, ambachtsheer in Kattendijke, pacht tienden in Stavenisse (1374-1383),⁷¹ vermeld 1361-1383, overl. tussen 1383 en 29 augustus 1387, tr. *Catelijne van Stapele*,⁷² vrouwe van Cattendijke, vermeld 1366/67, verm. dr. van Jan Godfriedsz. van Stapele.

Giele, echtgenote van Jan Sijszoon, maakt op 7 april 1361 haar testament en vermaakt diverse giften aan de Westmonsterkerk en andere geestelijke stichtingen en personen in Walcheren, en benoemt o.a. tot executeurs Jan van Cattendijke, Hendrik Musschatsz., haar oom, Jan Sijszoon, haar man, en jonkvrouw Catharina, haar zuster.⁷³

In een naamindex op de stadsrekeningen van Middelburg 1366/67 worden vermeld 'Jan van Kattendijke en jonkvrouw Catelijne van Kattendijke'.⁷⁴

Op 29 augustus 1387 oorkondt Aelbrecht etc., dat heer Jan, heer van Kruiningen, als voogd van vrouwe Aleid van Borsele, vrouwe van Kruiningen, zijn vrouw, ons heeft opgedragen al zulks ambacht en ambachtsgevolgen met toebehoren, zoals wij het vrouwe Aleid voorschreven beleend hadden, zoals het ons is aangekomen bij dode van heer Jan van Cattendijke, en gelegen is in Zuid-Beveland. Met deze brief hebben wij Jan van Heenvliet, haar zoon, met dit ambacht en ambachtsgevolgen beleend; indien Jan van Heenvliet zonder wettige erfgenamen komt te overlijden dan zal het komen aan zijn broer Sweder.⁷⁵

⁶⁷ B. de Keijzer, *Van Reimerswaal* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

⁶⁸ B. de Keijzer, *Van Duvenee* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

⁶⁹ HUA, Kapittel Oudmunster inv.nr. 826-1, blz. 58 [scan 61], d.d. 1-10-1360 (Anno domino m^o ccc^o lx feria quinta prae octava (...) Michaelis Archangh).

⁷⁰ HUA, Kapittel Oudmunster inv.nr. 826-1, blz. 26 [scan 29], d.d. 4-5-1363 (Anno domino m^o ccc^o lxxiii^o in crastino invencovis sancti crucis).

⁷¹ HUA, Kapittel Oudmunster (toegang 223) inv.nr. 833-5 t/m 833-15, d.d. 1374 t/m 1383: 'Johannes de Cattendijke filius Adriani' pacht 8 gemet 23½ roeden tienden, gelegen Stavenisse in 'Middellant'.

⁷² B. de Keijzer, *Van Stapele* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

⁷³ Van Visvliet, Archief Zeeland, blz. 256, d.d. 17-4-1361; Fruin, Abdij Middelburg regest no. 507, d.d. 7-4-1361.

⁷⁴ H.M. Kesteloo, *Stadsrekeningen van Middelburg, 1365-1449* (Middelburg, 1881), blz. 104.

⁷⁵ Van Mieris III, blz. 471, d.d. 29-8-1387.

Kind:

1. *Elisabeth Jansdr. van Cattendijke*, pacht tienden in Stavenisse (1390-1406),⁷⁶ overl. 1406/07,⁷⁷ tr. 1^e *Wouter van de Maelstede en Bruelis* (1394: *van de Maelstede van Bruelis*),⁷⁸ ambachtsheer in 's Heer Abtskerke, beleend met een renteleen 19 oktober 1359 (minderjarig), pacht van het kapittel van Oudmunster tienden in Vlakte (1371-1383, 1390-1391, 1393), vermeld 1359, 1371-1393, overl. 1394, zn. van Simon van Bruelis en Margriet van de Maelstede, tr. 2^e (lijftocht 13 februari 1395) *Sweder van Heenvliet*, heer op Bleidestein, ridder, baljuw van Texel, nam deel aan de eerste (1396) en de tweede (1398) tocht tegen de Friezen, vermeld 1387-1418, overl. tussen 20 januari 1418 en 5 februari 1421, zn. van Jan van Heenvliet, heer van Heenvliet, en Aleid van Borsele.

Uit het eerste huwelijk:⁷⁹

1. *Simon van Bruelis van de Maelstede*,⁸⁰ ambachtsheer in 's Heer Abtskerke (1436),⁸¹ pacht van het kapittel van Oudmunster tienden in Vlakte (1394,⁸² 1396,⁸³ 1400-1402),⁸⁴ beleend, zoals Margaretha, weduwe van Wouter van Maelstede, zijn moeder, met 5 gemet tienden, gelegen in de parochie 's Heer Abtskerke, 25 april 1395,⁸⁵ baljuw van Medemblik (1403-1404, 1408),⁸⁶ lid van de ridderschap van Zeeland 16 november 1420,⁸⁷ kocht goederen te Vlakte 1431,⁸⁸ opgeroepen om naar Den Haag te komen 23 november 1441,⁸⁹ idem om naar Middelburg te komen 11 mei 1446,⁹⁰ idem om naar Den Haag te komen 26 augustus 1452,⁹¹ vermeld 1394-1455, overl. na 1455, tr. *Heilwig van den Abeele*,⁹² beleend te Reimerswaal 1432, overl. 1462, dr. van Floris van den Abeele en Elisabeth Willemsdr. van Reimerswaal.

⁷⁶ HUA, Kapittel Oudmunster (toegang 223) inv.nr. 833-16 t/m 833-24, d.d. 1390 t/m 1406: 'Domicella Elisabet f. Johannis de Cattendijc' pacht 8 gemet 23½ roeden tienden, gelegen Stavenisse.

⁷⁷ HUA, Kapittel Oudmunster (toegang 223) inv.nr. 833-25, d.d. 1407: 'dominis Johannes de Heynvliet de Cattendijc et dominis de Stavenesse, miles' pacht 8 gemet 23½ roeden tienden, gelegen Stavenisse.

⁷⁸ B. de Keijzer, *Van Bruelis* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

⁷⁹ B. de Keijzer, *Van Bruelis* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

⁸⁰ Smit e.a., *Dagvaarten I*, blz. 168.

⁸¹ Fruin, *Abdij Middelburg*, regest no. 731, d.d. 2-1-1436.

⁸² HUA, Kapittel Oudmunster inv.nr. 833-18 [scan 15], d.d. 1394.

⁸³ HUA, Kapittel Oudmunster inv.nr. 833-19 [scan 15], d.d. 1396.

⁸⁴ HUA, Kapittel Oudmunster inv.nr. 833-19a t/m 833-20 [scans 14], d.d. 1400 t/m 1402.

⁸⁵ Kort, *Leenkamer Sint Paulusabdij*, leen 374. De toenaam 'Bruelis' wordt in het repertorium gespeld als 'Brulis'. Het lijkt er sterk op dat het repertorium zich nog in een conceptfase bevond, omdat de opeenvolgende beleningen van zowel leen 374 als 375 (later gesplitst in 375A en 375B) door elkaar lopen.

⁸⁶ Smit e.a., *Dagvaarten Zeeland III*, blz. 1361.

⁸⁷ Smit e.a., *Dagvaarten Zeeland I*, no. 387, d.d. 16-11-1420.

⁸⁸ Fruin, *Abdij*, regest 731.

⁸⁹ Smit e.a., *Dagvaarten Zeeland I*, no. 577, d.d. 23-11-1441.

⁹⁰ Smit e.a., *Dagvaarten Zeeland I*, no. 631, d.d. 11-5-1446.

⁹¹ Smit e.a., *Dagvaarten Zeeland I*, no. 682, d.d. 26-8-1452: 'oude Symon van Bruelis'.

⁹² Th. Van Rheineck Leyssius, *Stamreeks en wapen Leyssius*, in: *De Nederlandsche Leeuw* jrg. 47 (1929), kolom 245-246 (Geneagram Van den Abeele).

2. *Jan van Bruelis*, ambachtsheer in 's Heer Abtskerke, pacht van het kapittel van Oudmunster tienden in Vlakte (1394,⁹³ 1396,⁹⁴ 1400-1402),⁹⁵ collator van de kapel te Vlakte, overl. voor 15 april 1415.⁹⁶
3. *Margaretha van Bruelis*, abdis van Rijnsburg (1452-1460),⁹⁷ overl. 10 januari 1460.⁹⁸
4. *Johanna (Janne) van Bruelis*, vrouwe van Oostee (1433), non in Rijnsburg 1442/43, 1452/53, vermeld 1433-1453, overl. 1478/79,⁹⁹ tr. 1^e *Colijn van Baarsdorp*, tr. 2^e *Jan Christoffelsz. van Yerseke*, overl. voor 21 maart 1433,

Uit het tweede huwelijk:

5. *Adriaan van Heenvliet*, vermeld 1397.
6. *Maria Swedersdr. van Heenvliet*, overl. 2 april 1456, begr. Geervliet (grafzerk), tr. *Boudijn Willemsz. (van Drenckwaert)*,¹⁰⁰ won. Geervliet, dijkgraaf en schout in Zuidland en Westenrijk (1422, 1424, 1427-1429), verder vermeld 1428-1432, leenmangetuige 1428, 1429, 1433, mede-bedijker van de gorzen voor Simonshaven en Hekelingen 1431, poorter van Geervliet 1436, vierschaar 1433, 1434, zegelde 1435, 1442, schepen van Geervliet 1438, overl. 18 mei 1452, begr. Geervliet (grafzerk), overl. 1451, zn. van Willem Jansz. en Wiven.

⁹³ HUA, Kapittel Oudmunster inv.nr. 833-18 [scan 15], d.d. 1394.

⁹⁴ HUA, Kapittel Oudmunster inv.nr. 833-19 [scan 15], d.d. 1396.

⁹⁵ HUA, Kapittel Oudmunster inv.nr. 833-19a t/m 833-20 [scans 14], d.d. 1400 t/m 1402.

⁹⁶ Kort, Leenkamer Sint Paulusabdij, leen 374: 'Simon van Bruelis zal bij (= na) dode van Jan van Bruelis, diens tienden tot 1 oktober a.s. niet verzuimen'.

⁹⁷ Hüffer, Abdij Rijnsburg-1, blz. 143-157. Beschrijving van de gebeurtenissen tijdens haar bewind als abdis.

⁹⁸ Hüffer, Abdij Rijnsburg-2, blz. 6.

⁹⁹ Hüffer, Abdij Rijnsburg-2, blz. 315, 355, 802, 864, 964, 972.

¹⁰⁰ B. de Keijzer, *Kwartierstaat De Keijzer-Eijkelenboom* (Emmen, 2024). Gepubliceerd op HoGenDa.

Bijlagen

In de Zeeuwse rentmeesterrekeningen is de landoppervlakte ingekort tot ‘m.’. Hiermee wordt bedoeld de gebruikelijke landmaat in Zeeland en het zuiden van Zuid-Holland namelijk een ‘gemet’ dat 300 vierkante roeden (ingekort tot ‘r’) omvat en gelijk is aan een halve gemet.

I. De kinderen van Jan van Cattendijcke

a. Ambacht Cattendijcke

1331: ‘In Cattendijc. Haer Wulfard, Hollander ende Adriaen, ser Jans kindere van Cattendijc, 1362½ gemet. Des bewisen zi up gheestelic land overmids der monke land van Crabbendijc, 609½ 87½ roeden, up vrij land 28 gemet 50 roeden, ende up onvrij land 4 gemet, praeter i quart. Et sic debet 720½ gemet 87½ roeden, facit et solvit, 3 £ gr. 19 miten’.¹⁰¹

1332: ‘In Cattendijc. Haer Wulfard, Hollander ende Adriaen, ser Jans kindere van Cattendijc, 1362½ gemet. Die scieten te steene, der monke land van Crabbendijc ofghesleghen, 300 gemet, facit et solvit 30 £’.¹⁰²

1340: ‘In Cattendijc. Hollander ende Adriaen, ser Jans kindere van Cattendijc, 1462½ gemet, die scieten te steene, der moncken land van Crabbendijc ofghesleghen, 300 gemet, facit et solvit, 30 £’.¹⁰³

1342: ‘In Cattendijc. Hollander ende Adriaen, ser Jans kinder van Cattendijc, 1462½ gemet; inde assignant super monachos de Crabbendijc 487½ gemet; et sic de 975 gemet, inde solverunt 9 £ 2 s. 9 d. soc.’.¹⁰⁴

1342 (bede): ‘In Cattendijc. Hollander ende Adriaen, ser Jans kinder van Cattendijc, 1462½ gemet; inde assignant super monachos de Crabbendijc 487½ gemet; et sic de 975 gemet, inde solverunt 10 £ 12 s. 4½ d. soc.’.¹⁰⁵

b. Ambacht Duvenee

1331: ‘In Duvenee. Haer Wulfard, Hollander ende Adriaen, ser Jans kindere van Cattendijc, 256 gemet 1 quart. Des bewisen zi up gheestelic land 8 gemet 62½ roeden end up vrij land 54½ gemet 1½ roede. Et sic debet 193 gemet 50 roeden, facit en solvit 16 sc. 1 d. gr. 4 miten’.¹⁰⁶

1342: ‘In Duvenee. Hollander ende Adriaen, ser Jans kinder van Cattendijc, 256 gemet 1 quartier, facit et solverunt 32 s. soc. 9 miten’.¹⁰⁷

1342 (bede): ‘In Duvenee. Hollander ende Adriaen, ser Jans kinder van Cattendijc, 256 gemet 1 quartier, facit et solverunt 32 s. soc. 9 miten’.¹⁰⁸

c. Tienden in Cattendijcke

¹⁰¹ Hamaker, Rekeningen IV, blz. 313.

¹⁰² Hamaker, Rekeningen IV, blz. 404.

¹⁰³ Hamaker, Rekeningen V, blz. 166.

¹⁰⁴ Smit, Rekeningen VII, blz. 235.

¹⁰⁵ Smit, Rekeningen VII, blz. 294.

¹⁰⁶ Hamaker, Rekeningen IV, blz. 328.

¹⁰⁷ Smit, Rekeningen VII, blz. 247.

¹⁰⁸ Smit, Rekeningen VII, blz. 307.

1318: ‘Wolfaerd, Adriaen ende Hollander, sheren Jans kinder van Cattendike, van 83 gemet tienden, legghende in Cattendike, die si verdingheden elc mete om 20 sc., solverunt per dominum Nicolaum Kervinc – 83 £’.¹⁰⁹

1333: ‘In Cattendijc. Hollander ende Adriaen, ser Jans kinderen van Cattendijc, de 66 gemet decimis solverunt 24 s. 8 d.’.¹¹⁰

1342: ‘In Cattendijc. Hollander ende Adriaen, ser Jans kinder van Cattendijc, van 66 gemet tienden solverunt 24 s. 8 d.’.¹¹¹

1343: ‘In Cattendijc. Hollander ende Adriaen, ser Jans kinder van Cattendijc, van 66 gemet tienden solverunt 24 s. 8 d.’.¹¹²

¹⁰⁹ Hamaker, Rekeningen IV, blz. 85.

¹¹⁰ Smit, Rekeningen VII, blz. 174.

¹¹¹ Smit, Rekeningen VII, blz. 318.

¹¹² Smit, Rekeningen VII, blz. 336.

Verwijzingen naar gedrukte bronnen en literatuur

Corpus Sigillorum Neerlandicorum. *De Nederlandsche zegels tot 1300* ('s-Gravenhage, 1937-1940). [CSN]

J.W. Berkelbach van der Sprenkel, *Regesten van oorkonden betreffende de Bisschoppen van Utrecht uit de jaren 1301-1340* (Utrecht, 1937). [Oorkonden Bisschoppen]

C. Dekker, *Zuid-Beveland. De historische geografie en de instellingen van een Zeeuws eiland in de middeleeuwen* (Assen, 1971). [Zuid-Beveland]

R. Fruin, *De leenregisters van bewesten Schelde, 1470-1535* (Middelburg, 1911). [Leenregisters]

H.G. Hamaker, *De rekeningen der grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche huis.*

Deel I (Utrecht, 1875). [Rekeningen I]

Deel II (Utrecht, 1876). [Rekeningen II]

Deel III (Utrecht, 1878). [Rekeningen III]

H.G. Hamaker, *De rekeningen der grafelijkheid van Zeeland onder het Henegouwsche huis.*

Deel I (Utrecht, 1879). [Rekeningen IV]

Deel II (Utrecht, 1880). [Rekeningen V]

A.C.F. Koch (ed), *Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299*. [OHZ]

Deel I: eind van de 7^e eeuw tot 1222 ('s-Gravenhage, 1970).

Deel II: 1222 tot 1256 (Assen/Maastricht, 1986).

Deel III: 1256 tot 1278 (Assen/Maastricht, 1992).

Deel IV: 1278 tot 1291 (Assen, 1997).

Deel V: 1291 tot 1299 (Den Haag, 2005).

J.C. Kort, De heren van Heenvliet tot 1400, in: *De Nederlandsche Leeuw* jrg. 95 (1978). [Van Heenvliet]

Frans van Mieris, *Groot Charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Vriesland, beginnende Met de eerste en oudste Brieven van die Landstreeken, en eindigende met den dood van onze Gravinne, Vrouwe Jacoba van Beyere, in 4 delen* (Leyden, 1753-1756). [Van Mieris]

P.L. Muller, *Regesta Hannonensia. Lijst van Oorkonden betreffende Holland en Zeeland, 1299-1345, die in het charterboek van Van Mieris ontbreken* ('s-Gravenhage, 1882). [Regesta Hannonensia]

J.B. Rietstap, *De wapens van den Nederlandschen adel* (Groningen, 1890). [Wapens]

G. Ros-de Korte, De geschiedenis van het geslacht Van Heenvliet, in: *De Nederlandsche Leeuw* jrg. 89 (1972). [Van Heenvliet]

H.J. Smit, *Rekeningen der graven en gravinnen uit het Henegouwsche huis.*

Deel I (Utrecht, 1924). [Rekeningen VI]

Deel II – nalezing (Utrecht, 1929). [Rekeningen VII]

Deel III – inleiding (Utrecht, 1939). [Rekeningen VIII]

J.W. Zondervan, De grafelijke bede in Zeeland van 1308, in: *Spelerieë. Verschenen ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van de Afdeling Zeeland van de Nederlandse Genealogische Vereniging* (Kapelle, 1992). [Grafelijke bede]

Internet

Registers van de Hollandse grafelijkheid, 1299-1345. Bewerking van ruim 3.500 oorkonden openbaar te raadplegen op de website van het Huygens ING (www.huygens.knaw.nl).

Repertoria op de leenkamers. Alle bewerkingen (repertoria) van leenkamers, ook de niet gepubliceerde, zijn voor iedereen openbaar te raadplegen op de Hollandse Genealogische Databank (www.hogenda.nl).

Afkortingen

BHIC	Brabants Historisch Informatie Centrum.
HUA	Het Utrechts Archief
NA	Nationaal Archief